

Román v době modernismu

Modernistické romanopisce pojil jeden společný rys, kterým byla snaha postihnout ve svých dílech zásadní problém konfliktu vyvolaného mezi jedincem a společností. Modernistický román lze zasadit mezi léta 1901, kdy vyšel Casellasův vesnický román *Els sots feréstecs* a 1912, kdy Josep Pous i Pagès publikoval román *La vida i la mort d'en Jordi Fraginals*. Nástup modernismu však (alespoň v jeho počátcích) zásadní změny na poli románové tvorby, které by odpovídaly potřebám a myšlenkám tohoto hnutí, nepřinesl. Nové hnutí bylo nuceno v poslední dekádě 19. století čelit krizi naturalistického románu, která byla patrná v celé Evropě. Raný modernismus byl spíše chápán jako období transformace a ujasňování si stanovisek a charakterizuje jej jistý druh tápání. Nové estetické cítění si sice pomalu razilo vlastní cestu, ale bez větších praktických počínů. Závěr 19. století byl tedy stále v rukou naturalistů a posledních stoupenců realismu, jakými byli Oller, Dolors Monseda a další. Modernističtí intelektuálové činili první nesmělé kroky na poli kratších literárních útvarů, jako byla novela nebo povídka, byť bez valného úspěchu.

Pokud je Ollerovo dílo *La bogeria* (1898) považováno za román uzavírající naturalistické období, tak dílo *Croquis pirinencs* (1896) z pera muže jménem Jaume Massó i Torrents lze bez zábran označit za dílo, které vykazuje jisté druhy transformace, jejíž plody se sklízely v první dekádě 20. století. Ve své podstatě se ale modernisté při svém řešení krize románové tvorby od naturalismu úplně neodvraceli. Je však patrné, že k jeho literárním vzorcům zaujímali odlišný postoj. V kontextu modernistického katalánského románu je nejspíše nejvýznamnějším tzv. vesnický román, jehož kořeny lze vysledovat již v romantismu. Avšak ne všechna díla, která vznikla v první dekádě 20. století, je možno považovat za příklad modernistického ruralismu. Celá řada starších autorů, jejichž díla vznikala již v době katalánského obrození, se snažila o vytvoření obrazu idylického, malebného katalánského venkova. Modernisté však toto pojetí venkova považovali za zcela nepřijatelné. Modernistický venkovský román si předsevzal postihnout s jistou dávkou tragična konflikt mezi neklidem zmítaným jedincem a pasivní společností, která ho utlačuje. Tuto pasivní společnost představuje svět rolníků, ve kterém modernisté spatřovali překážku na jejich cestě za vytvořením moderního Katalánska. Nejvýraznějšími představiteli vesnického románu jsou Raimon Casellas a Víctor Català.